

Jovan Sundečić
(1825–1900)

ČETIRI POSLJEDNJA
(1865)

Svaki čovjek treba
Pred očim' da ima
Četir' stvari – koje
Zovu s' *posljednjima*:

Smrt – što ravno bere
I mlada i stara,
Bogata, siraka,
I roba, i cara.

Sud – pravedni, strogi,
Bez ličnog prizrenja;
Bez ikakva mita;
Bez ikakva prenja.

Život vječni – koji
Pravednike čeka,
U nebeskoj slavi,
Na vavijek v'jeka.

I viječnu muku,
Kojoj podleć' mora,
Nepokoran čov'jek,
Zločestoga tvora.

Jovan Jovanović Zmaj
(1833–1904)

JEDANPUT SE ŽIVI
(1883)

Jedanput se živi
I mora se mreti,
Svaki trenut može
Život nam oteti.

Pod tim mačem stoje
I stari i mladi;
Tako je, tako je –
Pa, šta da se radi?

Čuvat' život mio,
To se kaže svakom,
Al' i prema smrti
Naći se junakom.

Napred, stazom pravom,
Gde je meta svima,
I najmanje dete
Dužnost svoju ima.

Ko zarana shvati
Dužan pravac hodu
Blago li si njemu
I njegovu rodu!

Ne razbiraj kad ćeš
S ovog sveta poći,
Već na umu imaj
Kud si hteo doći.

TUŽNA
(1901/02)

Nema sestre, nema brata,
Oh, umrli;
Pa sad lutku svoju ljubi,
Lutku grli.

Lutki veli: „Sestro moja,
Sestro Memo,
Danas ćemo na grob ići
Da plačemo.“

Desanka Maksimović
(1898–1993)

MOJOJ SESTRI
(1922)

Vidiš, mala, naša mati, draga žena
što je naša srca rodila,
i kroz prošla zlatna vremena
naše poglede i korake vodila,
jednom umreće.

Tad bićemo sami, ma ko bio kraj nas,
jer ništa neće znati da nas brani
od tuga i briga kao njen glas
dušu našu. Doći će dani,
kad nje nam neće biti.

Tad biće nam žao, što sve čase nismo
kraj nje proveli, jer mnogo je grubi'
preko njenoga srca i čela
radi nas prešlo. Gle, ona je svela
umorno svoje sanjive oči;
pritrči k njoj, i dugo je, nežno izljubi.

Grigor Vitez
(1911–1966)

SPOMENIK U HIROŠIMI
(1966)

Djevojčica Sadako Sasaki
Uzdiže bronzane ruke prema nebu.
U rukama drži pticu od zlata.

Sunce se rađa: dobar dan, Sadako!
Sunce zalazi: dobru noć, Sadako!

Svaki dan uzdižu
Dječje oči da vide Sadako.
Ona pticu dižu visoko.
Pod samo plavo nebo.

To je devetsto devedeseta ptica curu
Što ju je napravila od papira.
Još deset ptica curu samo,
Još samo deset ptica curu,
Pa će ih biti tisuću.
A kad ih bude tisuću,
Sadako će sići da se igra
U Vrtu mira u Hirošimi.

(Djevojčica Sadako Sasaki vjerovala je: ako napravi od papira tisuću ptica curu – neke vrste ždralova – da će joj, prema staroj japanskoj legendi, donijeti sreću i da će ozdraviti od posljedica zračenja atomske bombe bačene na Hirošimu 1945. Uspjela je napraviti 990 ptica curu i tada je umrla. U Hirošimi joj je podignut spomenik u Parku mira. Za uspomenu na nju djeca u Japanu prave na tisuće ptica od papira kao izraze želja za mirom u svijetu.)

Dušan Radović

(1922–1984)

TUŽNA PESMA

(1954)

Živela jedna gospođa Klara,
čudna i stara, vrlo stara...
I nije imala ni mamu, ni tatu,
nikoga, nikog svog na svetu.

Gospođa Klara je šest mačaka čuvala
na jastucima od žute svile.
Mašne im je krojila, mleko kuvala,
pa su site i srećne bile –
belih mačaka šest.

A kad je umrla gospođa Klara,
čudna i stara, vrlo stara –
jastuke od žute svile niko nije prao,
na doručak niko nije zvao,
a loviti miševе niko nije znao!

Tužne su, tužne i gladne bile,
zaspale su na jastucima od žute svile
i nikada se,
ah, nikad se više nisu probudile –
belih mačaka šest.

DIJALOG

(1972. i 1989)

Ustani, Kid!
Ne mogu, Rid!
Pokreni krv!
Ne da mi crv!
Povrati dah!
Ne da mi prah!

Sećaš li se, stari Kide, one divne pe-he-he-sme,
Onih noći u salunu, one nežne že-he-he-ne,
Koja ne zna šta da radi ili samo ne-he-he-sme:
Da li ljubit' tebe, Kide, ili ljubit' me-he-he-ne?
Iste oči, isto čelo, ista narav pla-ha-ha-ha –
Ubila se zbog ljubavi il' iz čistog stra-ha-ha-ha!

Seti se, Kid!
Ne mogu, Rid!
Bio si feš!
Odavno leš!
Bio si kralj!
Pokri me čkalj!
Bio si hrt!
Brža je smrt!
Bio si čvrst!
Tvrđi je krst!
Bio si bog!
Ubi me glog!
Bio si bor!
O, never mor!

Pucaćemo, stari Kide, nismo davno!
Neće moći, jer ja ležim vodoravno!
Još će čuti, dobri Kide, naše puške!
Neće čuti, jer ja spavam potrbuške!
Naći ćemo, ljuti Kide, lek kod vrača!
Sve je kasno, mene leči ilovača!

Ustani, Kid!
Ne mogu, Rid!
Pokreni krv!
Ne da mi crv!
Povrati dah!
Ne da mi prah!
Bio si stvor
Redi end fajn!
O, never mor,
O, never majn!

Miroslav Antić
(1932–1986)

GAGA
(1973)

Vidiš majko, vidiš majko,
onog konja sa zlatnom grivom,
onog konja sa zlatnom grivom
i sa zlatnim očima?

To sam ja, kad sam bijo mali,
još kad si me majko rodila.

Vidiš majko, vidiš majko,
onog konja sa srebrenom grivom,
onog konja sa srebrenom grivom
i srebrenim nogama?

To sam ja, kad sam u svet bežao,
što si mi se udala za tog berbera.

Vidiš majko, vidiš majko,
onog konja sa crvenom grivom,
onog konja sa crvenom grivom
i crvenim zubima?

To sam ja, kad sam se ujedô,
što me berber tuče da mu učim njegov zanat.

Vidiš majko, vidiš majko,
onog konja sa crnom grivom,
onog konja sa crnom grivom
i sa crnim srcetom?

To sam ti ja, majko,
kad odem na grob mog tate
i vrištim!

Ljubivoje Ršumović
(1939)

SMRT JE RELATIVNA STVAR
(1999*)

O smrti nekih ljudi nema zbora
Još oni cepaju i mozak i patike
Recimo ako je mrtav Pitagora
Ko me to gnjavi iz matematike

Marko Šarac i Mali Radojica
Jure po gorama blesave Turke
Luj Prvi Drugi i još trojica
Kroz istoriju igraju žmurke

Velikani su zemlji pod okriljem
Al' to je samo slovo na papiru
Ako su mrtvi Napoleon i Viljem
Što i nas đake ne ostave na miru

Ti nazovi mrtvi šalju nam znake
Pa im pamtimo po pesmu ili stih
Neki živi su mrtviji od Desanke
Koja je i mrtva življa od svih

Čovek ne umre nego se samo preseli
Iz ovog zemnog u neki drugi šar
Zato budimo lepi dobri veseli
Smrt je relativna stvar

Gradimir Stojković
(1947)

ŠESNAESTA...
(1997)

Sasvim obično, baš kao i uvek:
za doručak psovka, šamar za večeru...
Svi moji dani odavno liče
na masnu krpu-sudoperu.

Već oprobana, baš kao i uvek,
na svemu prljavom i ružnom,
odnosim sebe iz sobe, kô đubre,
ulicom blatnom, tužnom...

Na uglu me, baš kao i uvek,
„Devize, devize...“ čekaju dileri.
Kod pijace šverceri: „Gaće, gaće,
jeftine gaće po meri...“

Pazarim krišom, baš kao i uvek,
za marke od matorca ukradene,
viski i travu. I žilete.
Večeras je žurka kod mene.

Večeras treba, baš kao nikada,
prokletu šesnaestu da navršim.
Žurka će biti ubistvena –
večeras ću priču da završim.

Dragomir Đorđević
(1953–1999)

DEDA NA POSLEDNJEM PUTU
(1998*)

Mama briše suze s lica
Tata nekud ćutke gleda
Prilazi mi brat od strica
I šapuće UMRO DEDA

Sedamdeset nije malo
Ja se mučim još sa osmom
Al' zar mu je baš sad stalo
Da procunja sam kroz kosmos

Znao je da tajnu krije
Da obuzda narav preku
Sve je mogô pa zar nije
Mogao još neku

Na koga da baba viče
Čiju proju sad da kušam
Kome sad da priča priče
I koga ja sad da slušam

Ko će da mi pravi zmaja
Kome ću da tužim tetku
Stigao je do svog kraja
A ja sam tek na početku

Kako tugu da sakriješ
Uspomene stežu peku
Sve je mogô pa zar nije
Mogao još neku